

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 29.IV 1963.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Dušan Arneri, dr Branko Jakaša

Predaja tereta skladištaru u odsutnosti primaoca a na temelju klauzule u teretnici da je brodar to ovlašten učiniti odmah po dolasku broda u luku - Skladištar koji od brodara primi teret, ukoliko to neće, ne radi u ime odsutnog primaoca - Skladištar je u pravnom odnosu s brodarom od kojega je dobio nalog za iskrcaj i uskladištenje tereta - Brodar ne odgovara za štetu nastalu na robi u skladištu, ali mora dokazati u kojem stanju i količini je robu predao skladištaru - Neulaganje protesta sa strane skladištara brodaru ne predstavlja dokaz da je brodar robu predao u ispravnom stanju - Prigovor skladištara da prima pomiješan teret produžuje rok protesta kao kod skrivenih mana

U teretnici je bilo navedeno da je brodar ovlašten predati teret lučkom skladištaru na rizik i trošak primaoca ako se primalac ne javi na odredište odmah prilikom dolaska broda. Budući da se primalac nije javio, brodar je, na temelju te klauzule, predao teret lučkom skladištaru. Kada je primalac od skladištara preuzeo teret, utvrdio je da je teret oštećen, pa tuži za naknadu štete brodara kao I-tuženog i skladištara kao II-tuženog.

Prvostepeni sud je brodara oslobodio, a skladištara obvezao, smatrajući da skladištar radi za primaoca kao poslovođa bez naloga, i da je u tom svojstvu učinio neke propuste koji ga čine odgovornim za naknadu štete.

Povodom žalbe II-tuženoga drugostepeni sud je ukinuo prvostepenu presudu i stvar vratio prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje.

Iz obrazloženja:

Rješavajući spor prvostepeni sud je pošao u rješavanju i ocjeni spora od pogrešne pravne postavke da je II-tuženi primajući sporni teret po dispoziciji tužitelja radio kao "poslovođa bez naloga".

Iz nespornih činjenica, kako su utvrđene u spisu, slijedi da je I-tuženi prilikom prispjeća njegovog broda - "Triglav" u odredišnu luku Rijeku, jer se ovlašten primalac tereta označen u teretnici nije prijavio, postupio u skladu odredbama svoje teretnice, tj. dao je nalog II-tuženom da primi teret ispod čekrka, i da ga uskladišti na opasnost i trošak primaoca. Postupajući na taj način I-tuženi je postupio u skladu s ugovornim uglavama svoje teretnice koje uglave određuju prava i obaveze stranaka, a

ugovorni uvjeti nisu protivni odredbama Medjunarodne konvencije o izjednačenju nekih pravila o teretnici, /Bruxelles 1924/ čl. VII. u vezi sa čl.II. i III. toč.6., a koja se konvencija ima primijeniti na predmetni spor, jer se radi o medjunarodnom prijevozu, a odnosni uvjeti nisu protivni propisima našega pozitivnog pomorskog prava /čl.72. toč.3. Zakona o iskorištavanju pomorskih brodova/. Prema tome I-tuženi je, u skladu s valjanim ugovornim uglavama iz teretnice, bio ovlašten da, u slučaju kad se ovlaštenu primalac tereta iz teretnice ne prijavi za prijem tereta ispod čekrka, odmah po dolasku broda u luku iskrcaja preda robu na čuvanje na rizik i trošak ovlaštenog primaoca.

U spornom slučaju I-tuženi je predao II-tuženom teret na uskladištenje, a II-tuženi je taj teret primio ispod čekrka i uskladištio ga.

Medjutim ni iz citiranih propisa konvencije, a ni iz sadržaja same klauzule u teretnici, koja ovlašćuje I-tuženog na takav postupak, ne može se zaključiti da je I-tuženi brodar takvom predajom tereta na čuvanje prestao biti obvezan iz teretnice da robu izruči ovlaštenom primaocu onako kako je opisana u teretnici, a niti je prestala obaveza primaoca da izvrši svoje obaveze iz ugovora o prijevozu.

Tumačenje riječi klauzule iz teretnice "na rizik i trošak primaoca" po mišljenju ovog suda treba tumačiti tako da se time modificira u brodarovu korist trenutak prestanka odgovornosti iz ugovora o prijevozu za predanu robu na prijevoz, tj. da brodarova odgovornost iz ugovora za eventualno nastale štete na primljenom teretu za prijevoz prestaje nakon što je roba iskrcana iz broda i predana na čuvanje. Medjutim, tumačenje ove klauzule ne može ići dotle da bi se skladištar, komu brodar predaje teret na čuvanje u cilju da se oslobodi svoje ugovorne dužnosti čuvara, smatrao i mogao smatrati bilo kao "poslovođa bez naloga, bilo kao punomoćnik ovlaštenog primaoca tereta". Naime, predaja tereta skladištaru u odredišnoj luci ne može se smatrati predajom tereta ovlaštenom primaocu iz teretnice, jer odnosni teret skladištar ne drži i ne prima u ime primaoca i po njegovom nalogu, već ga drži u ime i po nalogu brodara. S takvim teretom; u skladu s odredbama teretnice /klauzula o založnom pravu brodarovu/ kao i s odredbama pravnih propisa našega pozitivnog pomorskog prava čl.73.Zak./ teret ostaje u pridržaju kod brodara za njegova eventualna potraživanja iz ugovora o prijevozu. Na ovo upućuje i praksa, jer skladištar tako primljenu robu izdaje i predaje ovlaštenom imaocu teretnice tek nakon predhodne suglasnosti i po brodarovu nalogu, tj. nakon što brodar ili njegov agent u luci iskrcaja dađe "nalog bez zepreke".

Obzirom na izloženo, skladištar primajući robu na uskladištenje od brodara jest i ostaje pomoćnik brodarov, i samo je s njim u ugovornom odnosu sve dotle dok se ne izvrši predaja tereta ovlaštenom imaocu teretnice.

Ispitujući spor s izloženog stajališta slijedi da je II-tuženi dokazao dispozicijom I-tuženog da je radio po nalogu I-tuženog, pa stoga prvostepeni sud nije mogao bez ispitivanja i utvrđivanja odnosa između I- i II-tuženog, a s posebnim osvrutom na tužitelja, odbiti tužitelja sa zahtjevom prema I-tuženom i obvezati II-tuženog.

Da bi se brodar mogao osloboditi svoje odgovornosti iz teretnice, on će morati na nesumnjiv način dokazati ovlaštenom primaocu da je skladištaru predao na čuvanje upravo onu količinu tereta i u onom stanju kako je opisana u teretnici, a takav dokaz moći će brodar dati, po mišljenju ovog suda, samo urednim skladištarovim potvrđama, ili ako takovih nema, ako skladištar izričito prizna da je gubitak ili oštećenje tereta nastalo za vrijeme uskladištenja, ili ako se dokaže da narav oštećenja i gubitka očito ukazuju da je šteta nastala i mogla nastati samo nakon iskrcaja i predaje na uskladištenje. Međutim puko pozivanje na pretpostavku o urednoj predaji tereta skladištaru koji nije stavio prigovore, ili ih je stavio prekasno, ne može skinuti s brodara teret dokaza, prema ovlaštenom primaocu, da je uredno predao i isporučio teret. Kako u spornom slučaju I-tuženi nije valjenim dokaznim sredstvima dokazao da je II-tuženom doista predao teret onako kakav je opisan u teretnici, već nasuprot postoji ozbiljna sumnja, obzirom na prigovore II-tuženog da I-tuženi to nije učinio, nije bilo osnove da se zahtjev tužitelja prema I-tuženom odbije.

Kako je prvostepeni sud, obzirom na zauzeto pogrešno stajalište, propustio ispitati sve okolnosti i činjenice u kakvom je stanju i u kojoj količini I-tuženi predao teret II-tuženom, a obzirom na već ukazanu sumnju na učinjene proteste od strane II-tuženog, valjalo je presudu u pogledu odbijanja zahtjeva prema I-tuženom ukinuti.

Što se tiče značenja i valjanosti prigovora II-tuženoga o "pomiješanosti tereta" s jedne strane i kasnijih prigovora u pogledu iskrcajnih količina, obzirom na odnos koji je nastao između I- i II-tuženoga, ovaj sud također ne može prihvatiti stajalište prvostepene presude. Naime, ako je brodar u svojoj dispoziciji dao napomene o tome koliko tereta želi iskrcati i predati na čuvanje po određenoj teretnici, odnosno kod iskrcaja po predočenju teretnica, ako je dužan iskrcati i predati robu složenu po teretnicama, a u stvarnosti tako je ne iskrcava i ne predaje, tada je prigovor u pogledu pomiješanosti tereta jasan i određen u smislu da se teret ne predaje onako kako bi to slijedilo iz brodarevih obaveza. Protest o pomiješanosti tereta, po mišljenju ovog suda, daje pravo primaocu po teretnici ili primaocu po manifestu, u komu su navedene teretnice i količine tereta po pojedinoj teretnici, da nakon iskrcaja svih količina robe koje se imaju izvršiti po određenoj dispoziciji, i nakon

slaganja tereta po teretnicama, stavi prigovore u pogledu iskr-
canih količina po svim teretnicama, odnosno po svakoj pojedinoj
teretnici napose. Naime, protest o pomiješanosti tereta ukazuje
na to da eventualni manjak vidljiv, te samim tim takav protest
produžava rok stavljanja prigovora za tri dana u smislu odredaba
čl.71. st.2. Zakona, odnosno čl.III. točka 6. st.2. Konvencije.

G.B.

Bilješka.- U gornjoj presudi treba obratiti pažnju na okolnost
da je u teretnici bila navedena klauzula po kojoj je brodar o-
vlašten predati teret skladištaru odmah po dolasku broda u luku,
ako se primalac ne javi, i da se ta predaja vrši na trošak i
rizik primaoca. Na temelju ove klauzule sud je opravdano zaklju-
čio da je primalac, kad se nije javio kod dolaska broda za preu-
zimanje robe, u zakašnjenju, pa da se brodarov postupak osniva
na čl.72 Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova.
To stajalište potkrepljuje i činjenica što je u teretnici nave-
deno da se uskladištenje vrši na rizik i teret primaoca. Inače,
da primalac nije bio u zakašnjenju, moglo bi se zastupati miš-
ljenje da pravne posljedice predaje tereta skladištaru, u odnosu
na primaoca, ne bi bile iste. Moglo bi se smatrati da se brodar
predajom tereta skladištaru ne oslobađja odgovornosti, i da od-
govara primaocu za štete koje roba pretrpi za vrijeme uskladiš-
tenja. Što se pak tiče skladištara, njegov je odnos, prema /čini
nam se/ opravdanom stajalištu gornje presude, nezavisan od odno-
sa brodarova i primaočeva. Skladištar je u pravnom odnosu s onim
s kime sklopi ugovor. Na ono ništa ne utječe okolnost da li je
primalac bio u zakašnjenju ili nije. Skladištar može odgovarati
odsutnom primaocu za štetu koja nastane na robi za vrijeme uskla-
dištenja, ali prema općim načelima o skladišnom postupku. Treba
napomenuti da u našoj judikaturi postoje i obratna stajališta.

V.F.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 27.V 1963.

Vijeće: Zvone Rihtman, dr Dušan Arneri, prof.Vladislav Brajković

Suvlasništvo broda - Pravo suvlasništva na prinode postignute
iskorišćivanjem broda - Suvlasnik ima pravo na prinode samo
ako svojim radom učestvuje u iskorišćivanju broda - Inače mu
za njegov suvlasnički dio pripada naknada u visini uobičajene
zakupnine

Stranke su suvlasnici motornog jedrenjaka na jednake
dijelove, tj. svaka u 12 karata. Brod je upisan u Upisniku bro-
dova male obalne plovidbe u Rijeci, a nesporno je da brodom na-
utički i komercijalno upravlja tuženik.